

УДК 373.2.011.3-51+373.2.016

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2022.2.3>

Тетяна ДУКА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дітей, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська область, Україна, 20300

ORCID: 0000-0002-8186-3769

Бібліографічний опис статті: Дука, Т. (2022). Фахова підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на засадах міждисциплінарного підходу. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.2.3>

ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОГО ПІДХОДУ

У статті розкрито зміст і структуру підготовки майбутніх вихователів на засадах міждисциплінарного підходу. З'ясовано, що сутність поняття «професійної підготовки, це – система організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують формування в особистості професійної спрямованості, системи знань, навичок, умінь і професійної готовності, що водночас визначається як суб'єктивний стан особистості, яка вважає себе здатною і підготовленою до здійснення певної професійної діяльності та прагне її виконати». Визначено, що у сучасній педагогічній теорії та практиці принципи інтеграції є ключовими у розробці конкретних шляхів вдосконалення освітнього процесу. Встановлено, що міждисциплінарний підхід пояснює взаємозв'язок всіх складників компонентів освітнього процесу. Здійснено спробу обґрунтування принципів міждисциплінарного підходу, які є провідними у розробці цілепокладання, визначення змісту навчання, його форм і методів на конкретному етапі суспільного розвитку. Узагальнено, що міждисциплінарний підхід у формуванні фахової компетентності майбутніх вихователів ЗДО дає змогу здійснити інтеграцію і диференціацію змісту навчання шляхом групування проблемних модулів з різних блоків дисциплін, і переносить акцент в діяльності викладача в сторону особистісно орієнтованого навчання; інформатизацію та комп'ютеризації професійної підготовки; впровадження тестових форм контролю за якістю знань. Зокрема, обґрунтовано, що за таких умов відбувається посилення методологізації професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО шляхом наповнення кожного блоку дисциплін професійно-педагогічним, ціннісно-смісловим і філософським змістом. Встановлено, що реалізація різних педагогічних чинників позитивного впливу на процес формування професійної компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти, дав змогу конкретизувати педагогічні умови професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на засадах міждисциплінарного підходу: занурення майбутніх вихователів у професійно-мотиваційне середовище; сприяння цільовому інтегруванню майбутніми вихователями знань з нормативних навчальних дисциплін та комбінуванню нових способів діяльності; реалізація міждисциплінарних варіативних професійно зорієнтованих завдань у професійній підготовці майбутніх вихователів; активізація компетентісно зорієнтованої самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти, фахова підготовка, міждисциплінарний підхід.

Tetiana DUKA

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Sadova str., Cherkasy region, 2, Uman, Ukraine

ORCID: 0000-0002-8186-3769

To cite this article: Duka, T. (2022). Fakhova pidhotovka maibutnix vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity na zasadakh mizhdystsyplynarnoho pidkhodu [Professional training of future educators of preschool education institutions on the basis of interdisciplinary approach]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.2.3>

PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS ON THE BASIS OF INTERDISCIPLINARY APPROACH

The article reveals the content and structure of training future educators on the basis of interdisciplinary approach. It was found that the essence of the concept of «professional training» is a system of organizational and pedagogical measures that ensure the formation of professional orientation, system of knowledge, skills, abilities and professional readiness, which is defined as the subjective state of self-esteem. capable and prepared to carry out certain professional activities and seeks to perform it. It is determined that in modern pedagogical theory and practice the principles of integration are key in the development of specific ways to improve the educational process. It is established that the interdisciplinary approach explains the relationship of all components of the educational process. An attempt has been made to substantiate the principles of interdisciplinary approach, which are leading in the development of goal setting, determining the content of education, its forms and methods at a particular stage of social development. It is generalized that the interdisciplinary approach in the formation of professional competence of future educators allows to integrate and differentiate the content of education by grouping problem modules from different blocks of disciplines, and shifts the emphasis in the teacher towards personality-oriented learning; informatization and computerization of professional training; introduction of test forms of control over the quality of knowledge. In particular, it is substantiated that under such conditions there is a strengthening of the methodological training of future educators by filling each block of disciplines with professional-pedagogical, value-semantic and philosophical content. It is established that the implementation of various pedagogical factors of positive influence on the process of forming professional / professional competence of future preschool teachers, allowed to specify the pedagogical conditions of professional training of future educators of preschool education on the basis of interdisciplinary approach: immersion of future educators in professional and motivational environment; promoting the targeted integration of future educators' knowledge of normative disciplines and combining new ways of working; implementation of interdisciplinary varied professionally oriented tasks in the professional training of future educators; intensification of competency-oriented self-educational activities of applicants for higher education.

Key words: applicants for higher education, future educators of preschool education institutions, professional training, interdisciplinary approach.

Актуальність проблеми. Нинішні пріоритети розвитку нашого суспільства, оновлення усіх його сфер вимагають осучаснення змісту освіти, передусім, починаючи з дошкільної ланки. У нормативних документах (Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019 р.), Базовому компоненті дошкільної освіти України (2021 р.), в яких одним з пріоритетних завдань освітньої політики України визначено підвищення професійного рівня вихователів і формування педагогічного корпусу, згідно із запитами сучасного життя та суспільства.

З-поміж широкого спектру означеної проблеми, слід зазначити, що успішність реалізації завдань сучасного освітнього процесу, зорієнтованих на перспективу, залежить від рівня фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, їхньої готовності виявляти світоглядну позицію, особистісні переконання, творчі здібності, професійну гнучкість, здатність сприяти набуттю кожною дитиною життєвого досвіду та життєво необхідних навичок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему фахової підготовки майбутніх педагогів досліджено з позицій комплексного підходу до професійної освіти і діяльності (В. Андрущенко, В. Беспалько, І. Бех, І. Дичківська, І. Зязюн, Н. Лисенко, О. Савченко та ін.); становлення майбутнього вихователя дітей дошкільного віку в умовах компетентнісного підходу (Г. Беленька, В. Ляпунова, Л. Пісоцька, О. Пометун та ін.); неперервної освіти (Е. Вільчковський, С. Гончаренко, М. Олійник та ін.); формування моральних цінностей студентської молоді (А. Бакалець, Г. Васянович, С. Вітвицька, О. Гомонюк, І. Доброскок, О. Лисенко, О. Сухомлинська та ін.).

Вагомими у контексті дослідження проблеми розглядаємо праці А. Залізняка (підготовка до роботи з батьками щодо морального виховання дітей старшого дошкільного віку); Л. Лохвицької (фахова підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до морального виховання дітей); В. Ляпунової (професійна підготовка майбутніх вихователів до формування толерантності дітей); Т. Поніманської (підготовка студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку) та ін.

Тому **мета статті** полягає у висвітленні теоретичного аналізу основних аспектів фахо-

вої підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, обґрунтуванні різних педагогічних чинників та педагогічних умов позитивного впливу на процес формування фахової компетентності майбутніх педагогів дошкільної освіти на засадах міждисциплінарного підходу.

Виклад основного матеріалу. Зміни, які відбуваються в сучасному світі вносять корективи в усі його процеси, у тому числі і освітній процес. Тому фундаментальною метою реформування як освіти загалом так і вищої освіти в нашій державі є створення відповідних психолого-педагогічних умов, з метою саморозвитку та самореалізації здобувача вищої освіти як суб'єкта освітнього процесу. З метою сприяння майбутньому фахівцеві досягнути вершин у власному професійному розвитку в процесі фахової підготовки, потрібно враховувати вікові й індивідуально-психологічні особливості та умови психічного розвитку. Відтак, Л. Подоляк і В. Юрченко зазначають, що здобувачі вищої освіти, на відміну від інших груп молоді цього віку, мають вищий рівень освіти, велике прагнення до знань, високу соціальну активність, неабияке гармонійне поєднання інтелектуальної та соціальної зрілості (Konovalchuk, 2015).

Тому науковцями та психолого-педагогічними працівниками особлива вага поміщається проблемі ціннісних орієнтацій педагога, в структурі яких пріоритетне місце відводиться цінності самоприйняття та прийняття особистості дитини. За висновками Т. Поніманської, до цього здатний не кожен вихователь, а лише той, який відповідно ставиться до самого себе (Koshel, 2018).

Аналізуючи психолого-педагогічну літературу, узагальнюємо, що поняття «професійна підготовка» трактується як «здобуття кваліфікації за відповідним напрямом підготовки або спеціальністю» (Koshel, 2018).; об'єктивний процес, «в основу якого покладено певні закономірності: обумовленість системи професійної готовності потребам соціально-педагогічного й духовного розвитку суспільства, завданням формування особистості; відповідність змісту, форм і методів професійної підготовки рівневі розвитку педагогічної науки й практики, особливостям і змісту педагогічної діяльності; виховання й розвиток майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки» (Koshel, 2018).

За визначенням Т. Танько дефініція «професійної підготовки, це – система організаційних та педагогічних заходів, які забезпечують формування в особистості професійної спрямованості, системи знань, навичок, умінь і професійної готовності, що водночас визначається як суб'єктивний стан особистості, яка вважає себе здатною і підготовленою до здійснення певної професійної діяльності та прагне її виконати» (Tanko, 2004).

Науковець Н. Волковою зазначає, що професійна підготовка, це оволодіння системою професійних знань, яка об'єднує знання: *загальнокультурні* (про людину та її розвиток, формування, становлення; спеціальні знання з етики, естетики, культурології, економіки, права, соціології); *психологічні* (загальних властивостей особистості: спрямованості, характеру, темпераменту, здібностей та ін.; специфічності проходження психологічних процесів (уява, пам'ять, мислення, увага та ін.); *педагогічні* (фундаментальних теорій формування й розвитку особистості, принципів педагогіки і психології, проектування освітнього процесу; розвиток педагогічної і психологічної науки, професійної підготовки, позитивних та негативних сторін своєї фахової діяльності та ін.); з методик викладання предметів та виховної роботи, дидактики, педагогічної техніки (Volkova, 2007).

Як зазначає науковець Л. Іщенко, в умовах сучасної предметної системи навчання, що забезпечує дидактично доцільний відбір наукових даних, їхню дидактичну обробку з одного боку, та стрімкий розвиток інтеграційних процесів в різних сферах діяльності – з іншого, зумовлює необхідність координованого використання міждисциплінарних зв'язків та інтеграції змісту навчання (Ishchenko, 2008).

Проте, слушними є висновки А. Залізняка, що «професійне становлення майбутнього вихователя в процесі його підготовки у закладі вищої освіти передбачає не лише оволодіння певною сукупністю знань, умінь і навичок, а й особистісне самовдосконалення, сталість професійної позиції, розвиток тактовності, комунікативності, критичності, відповідальності тощо» (Zalizniak, 2009).

Значущими для нашого дослідження є погляди І. Підлипняк, яка вважає, що «готовність до освітньої роботи в закладі дошкільної освіти становить базис фахової підго-

товки до педагогічної діяльності та вимагає розвідок у створенні цілісної результативної системи. Готовність майбутніх фахівців до роботи з дітьми дошкільного віку буде повною мірою сформована з урахуванням своєрідності й специфіки педагогічної діяльності вихователя в процесі навчання у ЗВО» (Pidlypniak, 2013).

Цінною також є думка науковця І. Підлипняк стосовно того, що «готовність не є вродженою, вона виникає внаслідок певного досвіду людини, який базується на становленні її схвального ставлення до професійної діяльності, розумінні мотивів і потреб у ній» (Pidlypniak, 2013).

На переконання В. Ляпунової, знання, здобуті завдяки прикладному досвіду, становлять основу професійної компетентності, стаючи для педагога дієвим орієнтиром у різноманітних педагогічних і життєвих ситуаціях, умовою адаптації у професійному середовищі, базою для самоосвіти й професійно-особистісного саморозвитку (Liapunova, 2016).

Проаналізувавши наведені вище наукові праці, можемо констатувати, що професійне становлення майбутнього вихователя ЗДО в процесі його підготовки в закладі вищої освіти передбачає не лише опанування певним комплексом знань, умінь, навичок, але і його саморозвиток, самовдосконалення, інтенсифікація фахової педагогічної позиції, формування таких особистісних якостей, як тактовність, комунікативність, критичність, доброзичливість та ін.

Враховуючи вище зазначене, з метою визначення особливостей підготовки майбутніх вихователів ЗДО в сучасному ЗВО необхідно враховувати такі позиції: характеристика сучасного дитинства та специфіка підготовки майбутніх вихователів на основі врахування вимог Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» (Standart, 2019) та Галузевої концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (Pro zatverdzhennia, 2013) та те, що у сучасному світі змінився соціальний простір існування дитини, система її відносин і, змінилася сама дитина. Нинішній дошкільник є продуктом «інформаційної соціалізації» (Karnaukh, 2012).

Тому виникає потреба у вихователях нової генерації, які володіють професійними компетентностями, серед яких А. Аніщук визначає: знання специфіки дошкільної освіти та осо-

бливостей організації освітньої роботи з сучасними дітьми раннього та дошкільного віку; здатність організувати їхню спільну та самостійну діяльність; вміння планувати, реалізувати та аналізувати освітню роботу; володіння методами та засобами психолого-педагогічного моніторингу; вміння вибудовувати партнерську взаємодію з дітьми та їхніми батьками для вирішення освітніх завдань (Anishchuk, 2009).

За твердженням О. Падалки, основними цінностями професійної діяльності майбутніх вихователів ЗДО, є людські, духовні, практичні (способи практичної педагогічної діяльності, інтерактивні педагогічні технології); особистісні педагогічні здібності, індивідуальні особливості майбутніх вихователів як суб'єктів педагогічної культури, педагогічного процесу і власної життєтворчості, що сприяють створенню особистісно-гуманного взаємодії; диверсифікація програм і варіативна організація підготовки майбутніх педагогів дошкільної освіти (Padalka, 2017).

Слід зазначити, що особливо роль в успішній професійній підготовці майбутніх фахівців відіграє комплекс професійних і творчих завдань, які сприяють формуванню професійних навичок, які формуються в процесі реального вивчення об'єкта і професійних ситуацій майбутніх фахівців, служать найважливішим етапом на шляху становлення професіонала-практика. Застосування та поглиблення теоретичних знань, отриманих під час навчання у ЗВО, отриманим завданням різних видів і типів практик на основі міждисциплінарного підходу, забезпечують ефективність перенесення теоретичних знань в практико-орієнтовану діяльність (Vogyn, 2013).

За переконанням С. Гаврилюк, першою особливістю професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО є вміння і здатність розвивати дитину як самобутню особистість, друга особливість стосується питання педагогічних технологій. Наступна особливість підготовки майбутніх вихователів ЗДО пов'язана з їхньою особистістю, оскільки специфіка діяльності педагога ЗДО така, що їхні особистісні характеристики, поряд з професійними якостями, є чинниками, що визначають ефективність педагогічної діяльності (Navryliuk, 2015).

Відтак, підготовку майбутніх вихователів на засадах міжпредметного зв'язку охарактеризо-

вуємо як цілеспрямований процес формування професійної компетентності майбутніх вихователів, шляхом опанування ними загальних та спеціальних знань, оволодіння практичними вміннями та навичками, необхідними для оптимізації сучасної дошкільної освіти.

Професійна підготовка майбутніх вихователів ЗДО характеризується наявністю таких способів інтеграції, як викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу, спрямованих на оволодіння майбутніми педагогами дошкільної освіти професійними компетентностями. Дисципліни психолого-педагогічного циклу сприяють зростанню здобувачів вищої освіти «щаблями» пізнання основ світоглядного відображення дійсності, формуванню вмінь і навичок педагогічної діяльності, розширенню здібностей до творчої діяльності.

На сучасному етапі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО міждисциплінарний підхід суттєво змінює роль викладача та суб'єкт-суб'єкту взаємодію між здобувачами вищої освіти та викладачами.

Звертаючись до узагальнень науковців, структурна організація навчання майбутніх вихователів ЗДО на основі міждисциплінарного підходу представлена декількома компонентами, причому міждисциплінарні узагальнення за експериментальними глобальними темами зводяться до таких напрямів: міждисциплінарна тема; тематичний розділ з обов'язкової предметної програми; узагальнення курсу міждисциплінарного навчання; змістове збагачення тем на основі їхнього вивчення крізь призму узагальнень на заняттях міждисциплінарного навчання з певного предмету.

У зв'язку з цим необхідно: уміння творчо переосмислювати традиційні форми навчальної роботи; розвиток компетентності як викладачів, так і здобувачів вищої освіти, на основі яких формуються нові форми міждисциплінарної інтеграції; комплексне формування фахових компетентностей; створення методичних розробок з інноваційних міждисциплінарних форм навчання і контролю за формуванням фахової компетентності (сценарії ділових ігор, різні форми дебатів, зразки і типові схеми реалізації проєктів); впроваджувати різноманітні форми поточного контролю; використовувати інтегративні технології з урахуванням процесів міждисциплінарної взаємодії.

За твердженням К. Балаєвої міждисциплінарний підхід у формуванні професійної компетентності майбутніх вихователів ЗДО, може бути визначений за видами міждисциплінарних зв'язків: *попередні* – дисципліни, які є базовими і будуть застосовані для подальшого вивчення в інших дисциплінах; *паралельні і повторювані* – дисципліни, які вивчають загальні і суміжні напрямки професійної діяльності, де використовується загальний термінологічний і методологічний апарат; перспективні – дисципліни, для яких набуті знання і навички стануть опорними (Balaieva, 2018) і будуть використовуватися в професійній діяльності.

Методи, які зорієнтовані на формування фахової компетентності майбутніх вихователів ЗДО на засадах міждисциплінарного підходу (вирішення навчально-виробничих завдань, кейси, ділові ігри, квести тощо), можна умовно виокремити на: *методи входження в професійну ситуацію* (спрямовані на формування розуміння та розпізнавання раніше вивчених теоретичних моделей педагогічного процесу); *методи аналізу, синтезу та оцінки професійних ситуацій* (зорієнтовані на вдосконалення вмінь і навичок та проектування педагогічної ситуації); *методи пошуку необхідного рішення конкретної педагогічної ситуації* (стимулюють самостійне вивчення відібраного матеріалу).

Формування фахової компетентності майбутніх вихователів ЗДО на засадах міждисциплінарного підходу забезпечує: занурення майбутніх вихователів ЗДО у професійно-мотиваційне середовище; сприяння цільовому інтегруванню майбутніми вихователями ЗДО знань з нормативних навчальних дисциплін та комбінуванню нових способів діяльності; реалізація міждисциплінарних завдань у професійній підготовці майбутніх вихователів ЗДО; активізація компетентісно зорієнтованої самоосвітньої діяльності здобувачів вищої освіти (Domaniuk, 2018).

Відтак, мотиваційний компонент фахової компетентності передбачає професійно-мотиваційну спрямованість, наявність позитивної установки, інтересів, потреб, які в сукупності забезпечують стійку мотивацію майбутніх вихователів ЗДО до професійної діяльності.

Не менш значущою у діяльності майбутніх вихователів ЗДО є культура професійного спілкування, яка базується на поєднанні високого

рівня професіоналізму, вихованості та культури майбутніх вихователів ЗДО (Chahovets, 2015).

Надзвичайно значущими є дисципліни педагогічного циклу, які сприяють розумінню змісту педагогічної діяльності фахівця системи дошкільної освіти. Так, основи інтересу до майбутньої професії студентів ЕГ закладалися у вивченні навчальних дисциплін «Педагогіка загальна», «Література для дошкільників з практикумом виразного читання» (I курс), «Ознайомлення дітей з природним довкіллям» (II курс).

Серед ключових є дисципліна «Педагогіка загальна», яка вивчається на I курсі і безпосередньо спрямована на формування професійних умінь і навичок. Через її зміст здобувачі ознайомлюються з цілісним освітнім процесом, його особливостями та специфікою організації, що дає змогу в подальшому використовувати отримані знання при вивченні наступних професійно-спрямованих педагогічних дисциплін («Ознайомлення дітей дошкільного віку з природним довкіллям» (II курс), «Інноваційні технології дошкільної освіти» (IV курс) та ін.

Слід зазначити, що дисципліни «Педагогіка дошкільна» та «Психологія дитяча» слугують базисом у подальшому вивченні дисципліни «Ознайомлення дітей з природним довкіллям» та «Інноваційні технології дошкільної освіти». Під час вивчення яких здобувачі оволоділи знаннями про основні форми організації освітнього процесу в ЗДО, про вікові та психологічні особливості дітей дошкільного віку, про проблеми розвитку соціальної активності дітей, формування саморегуляції дітей дошкільного віку, розвитку їхніх життєвонеобхідних компетенцій.

Досить значущим у оволодінні необхідними практичними фаховими навичками можуть бути дидактичні матеріали, підготовлені здобувачами під час лабораторних занять, навчальних та виробничих педагогічних практик.

Занурення майбутніх вихователів ЗДО у професійно-мотиваційне середовище відбувалося на основі розроблених сценаріїв професійно-зорієнтованих ділових ігор, із застосуванням міждисциплінарного підходу.

Ділова гра є своєрідною моделлю професійної ситуації, в якій майбутні вихователі не лише демонструють свої знання, а й «апробують» себе в ролі вихователя.

Досить цікавою у межах реалізації міжпредметних професійно зорієнтованих ситуацій є технологія «Вісім кроків» (за Л. Духаєвою). Перший крок – «Невизначена ситуація» (аналіз проблемного ресурсу з позиції виявлення ситуації). Другий крок – «Пошук фактів» (збір фактів і аргументів, що конкретизують аналізовану ситуацію і пошук виходу з неї). Третій крок – «Визначення проблеми» (колегіальне осмислення і конкретизація поставленої проблеми). Четвертий крок – «Створення поля ідей», що відображає висунення безлічі альтернативних способів вирішення пропонованої ситуації. П'ятий крок – «Оцінка і відбір» (критичний аналіз, оцінка висунутих рішень з позиції реалістичності, ресурсності, тимчасового періоду, досяжності). Крок шостий – «Образ рішення» (планування технологічного алгоритму практичної реалізації найпродуктивнішого ідейного рішення). Крок сьомий – «Узгодження ресурсів, термінів, засобів, відповідальних осіб, заходів» (наявність реального плану з технології ситуаційного аналізу. восьмий крок – «Реалізація задуму» (Dukhaieva, 2019).

З огляду на це, викладачам необхідно відстежувати основні тенденції в освітній галузі, прослідковувати міжпредметні зв'язки та оновлювати зміст дисциплін, шляхом посилення їхньої практичної спрямованості із одночасним збереженням фундаментальності кожної дисципліни.

Висновок. Отже, професійна підготовка майбутніх вихователів ЗДО на засадах міждисциплінарного підходу забезпечує формування соціокультурного середовища, створення умов, необхідних для всебічного розвитку особистості та її індивідуальності; сприяє розвитку соціально-виховного компонента освітнього процесу, охоплюючи використання потенціалу усього освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Анішук А. М. Підготовка майбутніх вихователів до здійснення соціалізації дошкільника. *Наукові записки. Сер.: «Психолого-педагогічні науки»*. 2009. Вип. 6 (2). С. 231–234.
2. Баласва К. С. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності: монографія. Чернівці: Місто, 2018. 296 с.

3. Борин Г. В. Міждисциплінарна інтеграція як засіб підготовки майбутніх фахівців. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2011. Вип. 59. С. 43–46.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Київ: Академвидав, 2007. 615 с.
5. Гаврилюк С. М. Аксиологічний підхід до розвитку педагогічної творчості у професійній підготовці майбутніх вихователів. *Витоки педагогічної майстерності*. Сер.: «Педагогічні науки». 2015. Вип. 15. С. 81–88.
6. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія: навч. посіб. Д., 2014. 416 с.
7. Доманюк О. М. Підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до виховання зростаючої особистості в умовах особистісно орієнтованої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 60. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 136–139.
8. Духаева Л. Д. Развитие у учителей культуры концептуализации профессионального опыта в школе как самообучающейся организации: автореф. дис. ... канд. пед. наук / Чеченский госуд. ун-тет. Грозный, 2019. 26 с.
9. Залізник А. М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ін-т вищ. освіти АПН України. К., 2009. 20 с.
10. Іщенко Л. В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку творчого потенціалу дітей 5-6 років. *Науковий вісник Ужгородського університету* Сер.: «Педагогіка. Соціальна робота». 2018. Вип. 1 (42). 2018. С. 82–87.
11. Карнаух Л. Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2012. Вип. 40. С. 110–114.
12. Коновальчук І. І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти на засадах компетентнісного підходу: теоретичний аналіз. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Сер.: Педагогіка та психологія. 2015. Вип. 764. С. 65–72.
13. Кошель В. М., Лемешко М. С. Педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до навчання рухових дій дітей дошкільного віку: навч.-метод. посібн. для студ. спец. «Дошкільна освіта», працівників закладів дошкільної освіти та батьків. Чернівці: ФОП Баликіна О. В., 2018. 144 с.
14. Ляпунова В. А. Підготовка вихователів до формування толерантності у дітей дошкільного віку: монографія. Мелітополь: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. 364 с.
15. Падалка О. Формування педагогічних цінностей майбутніх вихователів у процесі позааудиторної роботи. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2017. Вип. 1-2. С. 71–74.
16. Підліпняк І. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2013. Вип. 44. С. 28–34.
17. Про затвердження Галузевої концепції розвитку неперервної педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 № 1176. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/417 (дата звернення 10.04.2022 р.).
18. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / під. кер. А. М. Богущ. Київ, 2019. 20 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-225osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf> (дата звернення: 13.04.2022 р.).
19. Танько Т. П. Теорія та практика музично-педагогічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних закладів у педагогічних університетах: автореф. дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2004. 44 с.
20. Чаговець А. Сучасна професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Теоретичний аспект. *Обрії*. 2015. Вип. 1. С. 99–102.

REFERENCES:

1. Anishchuk, A. (2009). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do zdiisnennia sotsializatsii doshkilnyka [Preparation of future educators for the implementation of preschool socialization]. *Naukovi zapysky*. Ser.: «Psykhologo-pedahohichni nauky». Vyp. 6 (2). pp. 231–234. [in Ukrainian].
2. Balaieva, K. (2018). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do zastosuvannia innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Preparation of future educators of preschool educational institutions for the application of innovative technologies in professional activities]: *monohrafiia*. Chernivtsi: Misto, pp. 296. [in Ukrainian].
3. Boryn, H. (2011). Mizhdystyplinarna intehratsiia yak zasib pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv [Interdisciplinary integration as a means of training future professionals]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*. 2011. Vyp. 59. pp. 43–46. Zhytomyr. [in Ukrainian].

4. Volkova, N. (2007). Pedahohika [Pedagogy]: navch. posib. 2-he vyd., dop. pp. 615. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Havryliuk, S. (2015). Aksiolohichni pidkhid do rozvytku pedahohichnoi tvorchosti u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykhovateliv [Axiological approach to the development of pedagogical creativity in the training of future educators]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Ser.: «Pedahohichni nauky»*. Vyp. 15. pp. 81–88. [in Ukrainian].
6. Hladush, V., Lysenko, H. (2014). Pedahohika vyshchoi shkoly: teoriia, praktyka, istoriia [Higher school pedagogy: theory, practice, history]: navch. posib. pp. 416. [in Ukrainian].
7. Domaniuk, O. (2018). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity do vykhovannia zrostaiuchoi osobystosti v umovakh osobystisno oriietovanoi osvity [Preparation of future educators of preschool education institutions for the upbringing of a growing personality in the conditions of personality-oriented education]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy*. Vypusk 60. Kyiv: Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova. pp. 136–139. [in Ukrainian].
8. Dukhaeva, L. (2019). Razvytye u uchyteli kultury kontseptualyzatsyy professionalnogo opyta v shkole kak samoobuchaiushcheisia orhanyzatsyy [Developing a culture of conceptualization of professional experience in teachers at school as a self-learning organization]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk / Chechenskyi hosud. un-tet. Hroznyi. p. 26.
9. Zalizniak, A. (2009). Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv do roboty z batkamy z moralnogo vykhovannia ditei starshoho doshkilnogo viku [Preparing future educators to work with fathers for the moral development of children of the senior preschool age]: avtoref. dys... kand. ped. nauk: 13.00.04 / In-t vyshch. osvity APN Ukrainy. p. 20. [in Ukrainian].
10. Ishchenko, L. (2018). Orhanizatsiino-pedahohichni omovy pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity do rozvytku tvorchoho potentsialu ditei 5-6 rokiv [Organizational and pedagogical mind training of future teachers of preschool education to the development of the creative potential of children 5-6 years old]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu Ser.: «Pedahohika. Sotsialna robota»*. Vyp. 1 (42). pp. 82–87. [in Ukrainian].
11. Karnaukh L. (2012). Osoblyvosti sotsializatsii ditei doshkilnogo viku v umovakh suchasnoho sotsialnoho seredovyshcha [Features of the socialization of preschool children in the minds of the current social environment]. *Psyholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly*. Vyp. 40. pp. 110–114. [in Ukrainian].
12. Konovalchuk, I. (2015). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu: teoretychnyi analiz [Preparation of future facsimiles of preschool education at ambushes of a competent approach: theoretical analysis]. *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Ser.: Pedahohika ta psykholohiia*. Vyp. 764. pp. 65–72. [in Ukrainian].
13. Koshel, V., Lemeshko, M. (2018). Pedahohichni omovy pidhotovky maibutnikh vykhovateliv do navchannia rukhovyykh dii ditei doshkilnogo viku [Pedagogical mind training of future fosterers to the training of rukhovy children of the preschool age]: navch.-metod. posibn. dlia stud. spets. «Doshkilna osvita», pratsivnykiv zakladiv doshkilnoi osvity ta batkiv. Chernihiv: FOP Balykina O. V. p. 144. [in Ukrainian].
14. Liapunova, V. (2016). Pidhotovka vykhovateliv do formuvannia tolerantnosti u ditei doshkilnogo viku [Preparation of motivators to the formation of tolerance in children of preschool age]: monohrafiia. Melitopol: Vydavnytstvo MDPU im. B. Khmelnytskoho, p. 364. [in Ukrainian].
15. Padalka, O. (2017). Formuvannia pedahohichnykh tsinnosti maibutnikh vykhovateliv u protsesi pozaaudytornoi roboty [Formation of pedagogical values of future promoters in the process of classroom work]. *Neperervna profesiina osvita: teoriia i praktyka*. Vyp. 1-2. pp. 71–74. [in Ukrainian].
16. Pidlypniak, I. (2013). Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv doshkilnoi osvity [Preparation of future faculty of preschool education]. *Psyholoho-pedahohichni problemy silskoi shkoly*. Vyp. 44. pp. 28–34. [in Ukrainian].
17. Pro zatverdzhennia Haluzevoi kontseptsii rozvytku neperervnoi pedahohichnoi osvity [About the confirmation of Galuze's concept of the development of continuous pedagogical education]: Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 14.08.2013 № 1176. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/417 (data zvernennia 10.04.2022.).
18. Standart vyshchoi osvity Ukrainy za spetsialnistiu 012 «Doshkilna osvita» haluzi znan 01 «Osvita/Pedahohika» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Standard of higher education in Ukraine for the specialty 012 «Preschool education» 01 «Education / Pedagogy» for the first (bachelor's) level of higher education] / pid. ker. A. Bohush. Kyiv, 2019. p. 20. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-225osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/22/2019-11-22-012doshkilna-B.pdf> (data zvernennia: 13.04.2022.).
19. Tanko, T. (2004). Teoriia ta praktyka muzychno-pedahohichnoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh zakladiv u pedahohichnykh universytetakh [Theory and practice of musical and pedagogical training of future promoters of preschool mortgages at pedagogical universities]: avtoref. dys... doktora ped. nauk: 13.00.04 / Kharkivskyi derzhavnyi pedahohichni universytet im. H. S. Skovorody. Kharkiv, p. 44. [in Ukrainian].
20. Chahovets, A. (2015). Suchasna profesiina pidhotovka maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv [Current professional training of future teachers of preschool primary deposits. Theoretical aspect]. *Teoretychnyi aspekt. Obrii*. Vyp. 1. pp. 99–102. [in Ukrainian].